

Eesti Taastuenergia Koda

Lp Andra Ainsaar, Keskkonnaministeeriumi metsaosakonna nõunik
Lp Kristel Järve, Keskkonnaministeeriumi metsaosakonna juhataja

17. oktoober 2019, Tallinn

Eesti Taastuenergia Koja tagasiside ja ettepanekud metsanduse arengukava arengustsenaariumite osas

Käesolevaga edastame Eesti Taastuenergia Koja (ETEK) poolsed tähelepanekud ning ettepanekud metsanduse arengukava (MAK) 2030 arengustsenaariumite osas.

Üldised kommentaarid

Täna kehtivas energiamajanduse arengukavas (ENMAK) on seatud eesmärk, mille kohaselt peab taastuenergia aastal 2030 moodustama vähemalt 50% energia lõpptarbimisest, sealhulgas tarbitud soojuse arvestuses on vastav osakaal 80%. Nii elektri kui ka sooja tootmisel on puitne biomass oluline kodumaine ressurss, sealhulgas katab lõviosa soojamajanduses seatud eesmärgist just puitsest biomassist toodetud soojus, kuivõrd sellele puudub Eesti tingimustes arvestatav jätkusuutlik alternatiiv.

Täna aktuaalse kliimadebati kontekstis ning Vabariigi Valitsuse indikatsiooni valguses toetada kliimanetraalsuse saavutamist aastaks 2050 on taastuenergiale üleminek sh soojamajanduses esmatähtis, mistõttu tuleb täna ENMAK-is püstitatud eesmärgi hinnata kui miinimumeesmärgi, mida peaks ETEK hinnangul ambitsioonikalt ületama. SEI Tallinn koostas Riigikantselei tellimusel 2019. aasta sügisel valminud raporti, mille eesmärk oli analüüsida Eesti võimalusi kliimanetraalsuse saavutamiseks.¹ Ühe olulisema järeldusena rõhutatakse vajadust fokuseerida perioodil 2021-2030 kiire võiduga ehk suure heitkoguste vähendamise potentsiaaliga kuluefektiivsematele meetmetele võtmevaldkondades, mille hulka kuulub ka elektri- ja soojatootmise olulises mahus taastuvatele energiaallikatele üle viimine. Puitse biomassi osakaalu suurendamine CO₂-intensiivsete taastumatute allikate arvult energiasektoris peab säilima prioriteedina Eesti siseriiklike ning rahvusvaheliste eesmärkide täitmiseks ning seda peab väljendama ka valmiv metsanduse arengukava. Sellest lähtuvalt

¹ Eesti kliimaambitsiooni tõstmise võimaluste analüüs <https://www.sei.org/wp-content/uploads/2019/10/eesti-kliimaambitsiooni-t%C3%B5stmise-v%C3%B5imaluste-anal%C3%BC%C3%BCs-1.pdf>

Eesti Taastuenergia Koda

peaks koostatav arengukava looma soosiva keskkonna, kus järgneval kümnendil oleks Eestis vajaminev energeetikas kasutatav puitse biomassi ressursid tagatud.

Võrdlemisi piiratud ressursi tingimustes ning metsanduse arengu vaates on pikema prognoosi jaoks tarvis teada ka riigipoolset täpsemat infot puidu energeetikas kasutamise kohta Ida-Virumaal, kuivõrd Vabariigi Valitsus on viimase poole aasta jooksul teinud olulisi samme võimaldamaks Eesti Energia puidu masspõletamist nii taastuenergia vähempakkumiste süsteemi kaudu kui ka statistikakaubanduse raames. Kavandatavate regulatiivsete arengute teostumisel lisandub nõudlust riigiabi toel suurusjärgus 600 000 tm aastas. Samas on teadmata toetusperioodi pikkus ning tänaseni on tegemata ka plaanitud tegevuste sisuline laiahaardeline mõjuhindang.

Energeetikasektor saab ringmajanduse raames oluliselt panustada puidujäätmete parema kasutamise edendamisse ja samuti on energiamajandus stabiilseks ja pikaajaliseks kohalikuks turuks väheväärtuslikule puidule ja metsa ülestöötamise kõrvalproduktidele. Kui vaadata võimaliku asendusefekti, siis realselt biomassi mitte kasutamisel tuleks biomass asendada fossiilsete alternatiividega, mis on vastuolus meie nii siseriiklike kui ka rahvusvaheliste kohustuste ja kliimaeesmärkidega. Samas energiasektoris vaja minevad mahud eeldavad metsade aktiivset majandamist või siis põllumaal täiendavate energiakultuuride (energiavõsa, kiiresti kasvavad puuliigid) kasvatamist.

On oluline rõhutada, et metsandus ja bioenergeetika (tulevikus potentsiaalselt ka süsinikuheite kinni püüdmise ja ladustamise lahendustega) on üks väheseid võimalusi pikaajaliste kliimaeesmärkide saavutamiseks. Kuna energiamajanduse investeeringud on kallid ja pikaajalised, siis pikaajaline regulatiivne stabiilsus sektoris on äärmiselt oluline.

MAK 2030 arengustsenaariumitest

ETEK põhimõtteline seisukoht on olnud kogu arengukava koostamise perioodi vältel, et metsi tuleks mõistlikult majandada ja ressursitõhusalt kasutada, seejuures kahtlemata tagades ka metsade looduskaitse eesmärgid!

Lähtuvalt eelpool kirjeldatud riiklikest prioriteetidest energia- ja kliimapolitika realiseerimisel peab arengukava nelja stsenaariumi ülene ühisstsenaarium kindlasti hõlmama energeetikasektori arengute ja vajaduste täpsemat kirjeldamist ning lähtuvalt nelja valikstsenaariumi eripärast vajadusel iseloomustama detailsemalt energeetikasektori puutumust eri stsenaariumite täpsemate põhimõtetega.

Hetkel puudub stsenaariumitest igasugune viide Eesti elektri- ja soojusenergia koostootmispotentsiaali realiseerimisele, fossiilselt kütuselt taastuvale kütusele ülemineku toetamisele ning tõhusa kaugkütte

Eesti Taastuenergia Koda

arendamisele. Kõigil neil nimetatud riiklikel prioriteetidel on otsene kokkupuude metsandusega ning taastuva ressursi tõhusa kasutamisega energeetikas. Ometi on energiasektori kajastamine stsenaariumites tagasihoidlikult öeldes proportsioonitult pealiskaudne:

1. Stsenaarium **Rebane** on otseses konfliktis juba kirjeldatud riiklike prioriteetidega energeetikas, kuivõrd stsenaarium kirjeldab, et *energiapuidu kasutamist või kasvatamist riiklikult ei toetata*. On selge, et sarnaste prioriteetide saavutamiseks on riigi roll ning tugi oluline.
2. Stsenaariumi **Karu** puhul jääb esmapilgul ebaselgeks, mida soovitakse öelda põhimõttega *puidu- ja kompleksenergeetikas kasutatakse lokaalset puitu*. Allajoonitud termini tähendus jääb mõistatuseks ka pärast arengustsenaariumites kasutatavate mõistete selgituste loeteluga tutvumist. Stsenaarium täpsemalt energeetikasektori puutumust ei kirjelda.
3. Stsenaariumis **Ilves** ei ole energeetikat kordagi mainitud.
4. Stsenaariumis **Hunt** mainitakse energeetikasektori kokkupuudet vaid pealiskaudselt. Tänuväärselt on esile tõstetud *ressursi tõhus kasutus ning väärindatud puiduenergiatoodete eksport*, kuid näiliselt on tagaplaanile jäänud energiapuidu kasutamine juba eelpool kirjeldatud siseriiklikest prioriteetidest lähtuvalt.

Puudu on ka erinevate stsenaariumite mõjuhindangud, see teeb erinevate stsenaariumite hindamise tänasel hetkel võimatuks. Kui neid mõjuhindanguid hakatakse koostama, siis palun nende koostamisel arvesse võtta ka meie rahvusvahelised kohustused energiavaldkonnas ja nende mitte täitmisel kaasneda võivad kohustused, olgu siis kohustuslike kvootide ostmise, trahvide tasumise vms vormis. Lisaks tuleks analüüsida ka sotsiaalmajanduslikke mõjusid olukorras kus kohalikud energiasektori puidutarbijad peavad hakkama puitu importima – mõjud ekspordibilansile, kulude suurenemine (lõpp)tarbijatele, sellise tegevuse CO₂ jalajalg jpm – või peavad asendama puiduhakke kui kütuse alternatiivsete, tõenäoliselt fossiilsete kütustega (maagaas, põlevkiviõli jne).

ETEK hinnangul ei kajasta ühisstsenaarium täna realselt saavutatud konsensust: sinna on lisatud teemasid, milles konsensust ei leitud ja välja on jäetud ka osad teemad, milles konsensus saavutati. Selles osas võiks ühisstsenaariumi üle kontrollida.

Kokkuvõtlikult toetab ETEK progressiivset ning innovatsioonile suunatud metsandust, kus olulisel kohal on ressursi tõhus kasutamine ning kliimamuutuste ohjeldamisele suunatud tegevused. See hõlmab ka metsanduse panust energeetikasektori taastuenergiale üleminekus.

Täpsemad kommentaarid

1. Metsatagavara vähenemise vältimiseks tuleks kasutusele võtta vahendid metsauenduse kvaliteedi parandamiseks ning sealhulgas metsauenduse jätkutegevuste toetamiseks (valgustus ja harvendusraied), istikute kvaliteedi parandamine, kuivenduse ja teede võrgu

Eesti Taastuenergia Koda

moderniseerimine, puidutuha kasutamine metsas, põhjalik analüüs võõrliikide kasutamiseks lähtuvalt kliimamuutustest jne. Oleme seisukohal, et adekvaatseid meetmeid kasutades ei tohiks pikemas vaates metsatagavara vähenemine olla oluline. Kuna selline tegevus on üks suurema potentsiaaliga süsiniku sidumise lahendus, siis siia tuleks kaasata ka riiklikke kliimainvesteeringute vahendeid;

2. Metsa vanuselises struktuuris tuleks püüelda võimalikult ühtlase jaotuse poole;
3. Metsakahjustuste vältimiseks on vajalik analüüsida erinevate puuliikide kasutamist metsauuendusel, näiteks lehtpuude suurem proportsioon metsauuendamisel;

/digitaalselt allkirjastatud/

Mihkel Annus, juhataja
Eesti Taastuenergia Koda